

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) www.economy.nayka.com.ua | № 6, 2021 | 24.06.2021 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.6.7](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.6.7)

УДК 336.221(477+100)

Н. М. Краус,

*д. е. н., доцент, професор кафедри фінансів та економіки,
Київський університет імені Б. Грінченка
ORCID ID: 0000-0001-8610-3980*

К. М. Краус,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри управління,
Київський університет імені Б. Грінченка
ORCID ID: 0000-0003-4910-8330*

О. В. Марченко,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту і логістики,
Національний університет "Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка"
ORCID ID: 0000-0002-3342-0525*

ЧУДЕРНАЦЬКІ ПОДАТКИ В РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ: ІСТОРИЧНІ ТРАДИЦІЇ, ТЕНДЕНЦІЇ І СУПЕРЕЧНОСТІ ІСНУВАННЯ

N. Kraus

*Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
Professor of the Department of Finance and Economics, Borys Grinchenko Kyiv University
K. Kraus*

PhD in Economics, Associate Professor,

*Associate Professor of the Department of Management, Borys Grinchenko Kyiv University
O. Marchenko*

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management
and Logistics, National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic"*

WEIRD TAXES IN DIFFERENT COUNTRIES: HISTORICAL TRADITIONS, TRENDS AND CONTRADICTIONS OF EXISTENCE

У статті авторами висловлено думка про те, що наскільки б дивними сьогодні не здавалися розглянуті податки в статті, свого часу поява більшості з них мала свою першопричину і логіку. Тільки от з часом вони втрачають свою актуальність і сенс. Авторами висловлено наукове припущення про те, що податкова система будь-якої країни є продуктом не лише економічного, а й політичного розвитку суспільства. Податкова система, на думку науковців, віддзеркалює інтереси різних суспільних груп та політичних партій і є результатом консенсусу, до якого прийшли ці сили в процесі ухвалення податкових законопроектів.

Аргументовано дослідженням статті, що на сьогодні є нагальна потреба у фокусуванні дослідницької уваги на з'ясуванні саме наступності історичного досвіду в розвитку податкової системи України та її інституціонального забезпечення.

Автори представили групу чудернацьких податків нашого часу в різних країнах, серед чого:

церковний податок, гіпсовий податок, податок на телевізор, акцизний збір на сіль та цукор, податок на пари, які живуть в неофіційному (“цивільному”) шлюбі, податок на злагоду (на мир), податок на барбекю, податок на сонце, податок на коров’яче випускання газу, податок на собак, податок на танець живота, податок на шампанське, податок на відвідування туалету, податок на туризм, податок на квіти, податок на проституцію, податок на піратство (на чисті компакт-диски і відеокасети), податок на авіаційні перельоти, податок на долари США, податок на легкі доходи, податок на стихійні біди, податок на дощову воду, податок на одноразові пакети.

До групи дивних податків Нового часу, автори віднесли податок на бездітність, податок на володіння ловчим яструбом, податок на тарганів, податок на пил, акциз на сіль, податок за полоскання білизни в ополонці, податок за носіння води за допомогою коромисла, податок на весілля і народження дітей, на пісні й танці, гру на музичних інструментах, на сон; податок на іноземців (емігрантів), податок на тінь, Нобелівський податок, податок на присвоєння імен дітям, податок на вуха, податок за нічліг на траві, податок на шум, податок на курців, податок на порив вітру. Висловлена думка про те, що простежується тенденція до урізноманітнення податків і зборів, які наповнюють систему оподаткування в країнах світу.

In the article the authors express the opinion that no matter how strange the taxes considered in the article may seem today, at one time the appearance of most of them had its root cause and logic. But over time, they lose their relevance and meaning. Authors make the scientific assumption that the tax system of any country is a product not only of economic but also of political development of society. The tax system, according to scholars, reflects the interests of various social groups and political parties and is the result of the consensus reached by these forces in the process of adopting tax bills.

It is argued by the study of the article that today there is an urgent need to focus research attention on clarifying the continuity of historical experience in the development of the tax system of Ukraine and its institutional support.

The authors presented a group of bizarre taxes of our time in different countries, including: church tax, plaster tax, TV tax, excise tax on salt and sugar, tax on couples living in an informal (“civil”) marriage, consent tax (to the world), tax on barbecue, tax on the sun, tax on cow gas, tax on dogs, tax on belly dancing, tax on champagne, tax on visiting the toilet, tax on tourism, tax on flowers, tax on prostitution, tax on piracy (on blank CDs and videotapes), tax on air travel, tax on US dollars, tax on light income, tax on natural disasters, tax on rainwater, tax on one-time packages.

To the group of strange taxes of the New Age, the authors included the tax on childlessness, the tax on the possession of a hunting hawk, the tax on cockroaches, the tax on dust, the excise tax on salt, the tax on rinsing clothes, the tax on carrying water with a rocker, the tax on weddings and the birth of children, song and dance, playing musical instruments, sleeping; tax on foreigners (emigrants), shadow tax, Nobel tax, tax on naming children, tax on ears, tax on sleeping on the grass, tax on noise, tax on smokers, tax on wind gust. The opinion is expressed that there is a tendency to diversify the taxes and fees that fill the tax system in the world. As strange as the taxes discussed above may seem today, at one time the emergence of most of them had its root cause and logic.

Ключові слова: податки; податкова система; дивні податки; чудернацькі податки; оподаткування.

Key words: taxes; tax system; strange taxes; bizarre taxes; taxation.

*Ніщо не вимагає стільки мудрості і розуму,
як визначення тієї частини, яку у підданих
забирають, і тієї, яку їм залишають.*
**Шарль-Луї де Секонда Монтеск'є, французький
просвітник, правознавець, філософ**

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Здійснення економічних і соціальних перетворень, досягнення економічного зростання та надання державою громадянам управлінських послуг на високому рівні, просування України в напрямі європейської інтеграції – все це можливо лише за умов створення ефективної системи державного управління, що відповідає стандартам демократичної і правової держави із соціально орієнтованою ринковою економікою.

Ефективність податкової системи, її прийнятність для суспільства є одним із ключових чинників економічного розвитку кожної країни та успішного проведення реформ в інших сферах суспільного життя. Саме тому уряд України приділяє значну увагу реформуванню податкової системи, що проводиться у тісній співпраці та за підтримки світового співтовариства.

У всі часи і в усіх народів державно організоване суспільство не могло і не може обходитись без такого важливого соціального інституту, як система оподаткування. Завдяки податкам держава має можливість накопичувати і зосереджувати матеріально-фінансові ресурси, необхідні для її функціонування: управління суспільними справами, підтримання громадського правопорядку, проведення господарської діяльності, вирішення різноманітних соціальних проблем і питань духовно-культурного життя, оборони країни. Саме ця обставина й визначає актуальність нашої теми статті та обумовлює її науково-практичне значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. На сучасне розуміння процесів формування та розвитку фінансових інститутів здійснили потужний вплив праці В. Білоцерківеця, С. Голубки, О. Завгородньої, Т. Єфименко. Із дослідженням інституціональних аспектів становлення фінансових інститутів пов'язані імена Г. Боргіса, О. Білоруса, В. Гейця, К. Клауса, П. Леоненка, Д. Норта, Б. Патона, С. Степаненка, О. Стрижак, В. Тарасевича, А. Ткача, О. Яременко. У працях цих науковців на основі застосування міждисциплінарного підходу, здійснюється науковий пошук історичних, фінансово-економічних, морально-психологічних, політичних і культурних чинників інституціональних перетворень економіки України.

Теоретичні та практичні дослідження податкового планування суб'єктів господарювання висвітлювалися в роботах вітчизняних і зарубіжних вчених: Е. Вилкова, А. Єлісєєва, А. Загороднього, О. Кірша, А. Поддєрьогіна, М. Підлужного, В. Черненко та ін.. Питаннями податкової політики і податкового навантаження займалися: З. Варналій, Л. Дікань, А. Кізіма, Д. Мельник, Ю. Прокопенко і т.д..

Із дослідженням загальних проблем і шляхів вдосконалення системи прямого оподаткування в Україні та концептуальних засад податкового планування підприємств у контексті Четвертої промислової революції пов'язані імена А. Арієнчук [1], Я. Глуценка [2], Т. Моїсеєнко Ю. Мосолової, К. Каверіної [3], О. Криворучко [4], Н. Краус, К. Краус [5–11], О. Корогодової [2], Н. Лободи [12], М. Однорога, В. Осецького, М. Садовенко [1], О. Чабанюк, Н. Черненко [2] та ін.. Разом з тим, значна кількість питань, таких наприклад, як Чи наклали відбиток на сучасну систему оподаткування історичні традиції стягування податків? Яке “коріння” сучасних проблем формування податкової бази та проведення податкової реформи незалежної України?. До того ж, є потреба у вивченні ретроспективи оподаткування в Україні та за кордоном, з метою, того щоб на базі даного пізнання вдосконалити існуючу національну податкову систему.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Проаналізувати та розкрити суть найдивніших податків Новітнього часу в різних країнах. Представити чудернацькі податки нашого часу, збагнути їх сенс та причини появи. Провести наукове порівняння принципів оподаткування, що були сформовані А. Смітом в його роботі “Дослідження природи и причин багатства народів” (1776 р.) з сьогоднішніми.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Головними відмінностями раціональної системи оподаткування є її тісна взаємодія зі структурою економіки, економічними пропорціями, а також орієнтація на цілі економічного розвитку, ризи виробництва. При розробці податкової політики необхідно чітко визначити її цільову направленість і соціально-економічні наслідки реалізації. Взаємодія держави та товаровиробників, що складається в процесі оподаткування, будується на основі визначених принципів. Вперше ці принципи були сформовані Адамом Смітом в роботі “Дослідження природи и причин багатства народів” (1776 р.). А. Сміт виходив з наступних принципів оподаткування:

- піддані держави повинні відповідно до своїх здібностей і сил приймати участь в утриманні уряду;
- податки, які сплачує кожна окрема юридична чи фізична особа повинні бути точно визначені (термін, спосіб, сума);
- кожен податок стягнеться в той час або тим способом, коли і як платнику зручніше його сплатити;
- кожен податок повинен бути так задуманий і розроблений, щоб утримувати з кишені народу якомога менше зверх того, що він приносить казначейству держави” [13, с. 78].

Сьогодні ці принципи можна сформулювати наступним чином:

- рівномірність (єдині вимоги держави до платників, єдині податкові правила);
- визначеність (чіткість, стабільність основоположних характеристик податкової системи, їх незмінність протягом тривалого періоду);
- зручність і простота;
- присутність міри в податках та максимальне зниження накладних витрат при їх стягуванні, сплата яких не лягає тягарем на платника податків.

Ті чи інші потреби і проблеми суспільства завжди визначали певну кількість й розміри податків та різні форми їх збирання. Коли наставали сприятливі умови життя, податковий тягар спадав. У всі часи існувала проблема не лише збору податків, а й раціонального їх використання. Крім того, податкова політика завжди була важливим інструментом регулювання економічного й соціального життя. Обдумані політика в економічній, податковій і соціальній сферах, її взаємоузгодженість сприяли економічному розвитку та соціально-політичній стабільності суспільства, прорахунки й крайнощі лише ускладнювали соціально-економічну ситуацію в країні.

У період Новітнього часу також досить часто виникали дивні, чудернацькі податки (табл. 1). В 1911–1927 рр. правитель новоствореної держави Тибет Далай-Лама XIII увів безліч нових податей для утримання боєздатної армії. Серед них варто відзначити унікальні податки на вуха та носи. Дослідники вважають, що домогосподарства платили по одному Ляну срібла з кожного вуха людини або домашньої тварини. При цьому, податок не сплачувався за відрізани вуха, що могло бути результатом покарання. Запровадження податку також залежало від розміру носа, причому люди з довгими носами платили в 2–3 рази більше, ніж кирпаті. Наприкінці 1970-х рр. у Великій Британії існував 60 %-й прибутковий податок і додатковий податок на доходи від інвестицій. За таких умов, не було ніякого стимулу збільшувати доходи, оскільки практично все обкладалось податками. В результаті було зафіксовано випадки відхилення від сплати даних податків, що змусило тодішнього канцлера казначейства Великої Британії Н. Лоусона скачувати його в 1984 р. [14].

Таблиця 1.
Дивні податки Новітнього часу

Податок	Країна (регіон, територія)	Період (рік, століття)
<i>Податок на бездітність</i> стягувався з одиноких, неодружених і малосімейних громадян. Ставка податку – 6 % від суми отриманих доходів. У народі його прозвали “податком на бездітність”	СРСР	1941 р. – кінець 90-х рр.
<i>Податок на володіння ловчим яструбом</i> стягувався з осіб, що володіли ловчими яструбами	Велика Британія	початок XIX ст.
<i>Податок на тарганів</i> стягувався в розмірі 5 коп. з 1 м ² житлової площі на боротьбу з паразитами	м. Кемерово (Російська Федерація)	2000 р.
<i>Податок на пил</i> передбачає, що населення зобов’язане оплачувати витрати на видалення пилу із розрахунку 1,91 драма (близько 2 грн) за 1 м ² площі з метою збору коштів на підтримку чистоти вулиць	Вірменія	кінець XX ст.
<i>Акциз на сіль</i> введений англієцями в Індії. Розмір акцизу досягав 4 000 % вартості товару й призвів до того, що Велика Британія втратила Індію як головний діамант у своїй колоніальній короні	Республіка Індія	XIX–XX ст.
<i>Податок за полоскання білизни в ополонці</i> стягувався в розмірі 20 коп. за зиму та <i>податок за носіння води за допомогою коромисла</i> (2 коп. за кожен похід по воду з коромислом)	Алтайський край (Російська Федерація)	XX ст.
<i>Податок на весілля і народження дітей, на пісні й танці, гру на музичних інструментах, на сон</i>	автономний район Тибет (КНР)	1926 р.
<i>Податок на іноземців (емігрантів)</i> сплачувався китайцями, коли вони приїздили в Канаду. Китайців у Канаду приїжджало багато, грошей від податку поступало теж багато	Канада	до 1923 р.
<i>Податок на тінь</i> стягується з власників нерухомості за те, що їх будинки і кафе (нависи, парасольки, козирки) відкидають тінь на муніципальну власність: землю і бруківку	м. Венеція (Італія)	з 1993 р.
<i>Нобелівський податок</i> сплачується вченими, які отримали нобелівську премію за видатні досягнення. Нобелівська премія підпадає під категорію грошових подарунків і обкладається податком. Виключення робиться, якщо лауреат премії жертвує її на добродійність або на підтримку школи чи коледжу, яку вибере держава	-	з 1986 р.
<i>Податок на присвоєння імен дітям.</i> Закон про імена вимагає схвалення імен, які даються шведським дітям. Податкове агентство Швеції займається реєстрацією імен в країні	Королівство Швеція	з 1983 р.

<i>Податок на вуха</i> – це податок, що введений для забезпечення військових потреб. Згідно з твердженнями китайських дослідників, домогосподарства платили по одному лянну срібла з кожного вуха людини або домашньої тварини. Людей, котрі не сплатили податок на вуха, карали – відрізали вуха. А за вже відрізані вуха податок не сплачувався	автономний район Тибет (КНР)	1920-ті рр.
<i>Податок за нічліг на траві</i> сплачується особами, які вирішили заночувати на чужій землі	автономний район Тибет (КНР)	1926 р.
<i>Податок на шум</i> – це плата в обсязі 300 швейцарських франків за шум літака при підйомі в повітря	м. Женева, м. Цюріх (Швейцарська Конфедерація)	з 1980 р.
<i>Податок на курців</i> сплачувався курцями, а кошти від нього спрямовувалися на утримання пожежних дружин	Угорщина	до 2000 р.
<i>Податок на порив вітру</i> стягувався як одноразова виплата з великого бізнесу. Компанії, що отримували високу вигоду від тетчерівської приватизації 1980 р., вносили в бюджет суму, рівну 23 % від різниці між вартістю приватизованого в 1997 р. майна і його ринковою ціною в 1980 р.. Так, британські олігархи “поділилися” із суспільством тим багатством, яке їм “надуло вітром”	Велика Британія	з 1997 р.

(узагальнено авторами на основі джерел 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22)

Але, і в наші дні існує чимало дивних податків (табл. 2). Країни Західної Африки належать до найбідніших у світі, проте незважаючи на це, їх жителів все одно оподатковують, деякі з яких можна віднести до розряду досить чудних. Так, жителі Гвінейської Республіки, майже все населення якої живе за межею бідності, досі виплачують податок на світ, хоча ніяких військових дій в країні зараз не ведеться. Кожен рік мирного життя обходиться громадянам країни близько €17 що є досить відчутною сумою для гвінейців. Для порівняння, кілограм кави в Гвінейській Республіці можна купити за 50 євроцентів [23].

Таблиця 2.
Чудернацькі податки нашого часу

Податок	Країна (регіон, територія)
<i>Церковний податок</i> сплачується в складі прибуткового податку з громадян членами церковної організації за ставкою 9 % від їх доходу	ФРН
<i>Податок на сміття</i> встановлений місцевою владою пропорційно балансовій вартості будівлі або залежно від кількості відходів (в середньому 0,3–0,5 % вартості будівлі). Податок сплачується одночасно зі сплатою податку на нерухомість	Болгарія
<i>Гірсовий податок</i> сплачується гірськолижниками при спуску з гори. Зібрані кошти передаються австралійським клінікам (щорічно в Австрійських Альпах травмуються близько 150 тис лижників)	Республіка Австрія
<i>Податок на телевизор</i> нараховується на кожен апарат залежно від діагоналі екрана. Ця щорічна плата офіційно називається ліцензією на телевизор. Зібрані кошти від сплати податку використовуються для фінансування програм на ВВС. Кольорові телевизори оподатковуються за вищою ставкою, ніж чорно-білі. Цікаво, що сліпий власник телевизора сплачує лише половину податку, адже він його може лише слухати	Англія (Велика Британія)
<i>Акцизний збір на сіль та цукор</i> запропонував стягувати з громадян країни радник латвійського прем'єра, мотивувавши це тим, що ці продукти настільки ж шкідливі для організму, як алкоголь і тютюн	Латвійська Республіка
<i>Податок на пари, які живуть в неофіційному (“цивільному”) шлюбі</i> стягувався в розмірі приблизно \$1 200 щорічно з метою боротьби за традиційні сімейні узи	м. Тяньзинь (КНР)
<i>Податок на злагоду (на мир)</i> стягувався кожен рік, коли не було війни. Обходиться такий податок гвінейцям в €17 – досить серйозну для них суму, заради якої багато чоловіків хотіли б постріляти у представників сусідніх племен	Республіка Гвінея
<i>Податок на барбекю</i> сплачується в розмірі €20, оскільки екологи вважають, що жарене м'ясо на природі шкодить екології. Відмова сплачувати податок ризикова, тому що місцевість патрулюється гелікоптерами з камерами та датчиками тепла	Королівство Бельгія

<i>Податок на сонце</i> стягується з туристів (у розмірі €1 за день), які відпочивають на місцевих курортах під спекотним сонцем. Цей податок стягується з усіх туристів, що відвідують острови, а отримані від сплати податку кошти йдуть для поліпшення екології(прибирання пляжів і прибережної зони). Надходження від податку до бюджету досить суттєві, адже в середньому за рік Балеарські острови відвідує до 10 млн туристів	Балеарські острови – Мальорка, Ібіца (Королівство Іспанія)
<i>Податок на коров'яче випускання газу.</i> Естонія – країна тиха і абсолютно не індустріальна, тобто екологічно дуже чиста. Тому, коли весь світ боровся з парниковим ефектом, естонці вирішили, що їхня країна є повноправним учасником міжнародного процесу забруднення атмосфери і придумала оподаткувати корів за те, що в процесі життєдіяльності вони виділяють в атмосферу метан. Корови, ясна річ, неплатоспроможні, тому поповнюють скарбницю за них їх власники	Естонська Республіка
<i>Податок на собак</i> стягується у багатьох країнах і скрізь різний. У Швеції – залежно від зросту тварини, у Норвегії – від довжини, в спеціальній економічній зоні Шаньтоу (Китай) власнику собаки слід сплатити \$1,2 тис за реєстрацію собаки і щороку \$400 за медичний огляд	Королівство Швеція, Королівство Норвегія, спеціальна економічна зона Шаньтоу (КНР)
<i>Податок на танець живота</i> сплачують виконавиці танцю живота. Держава отримує щороку дохід в розмірі 900 млн єгипетських фунтів (\$264 млн). Цей податок робить танцівниць п'ятим по значущості джерелом наповнення скарбниці держави після Суецького каналу, туризму, експорту нафти і бавовни	Єгипет
<i>Податок на шампанське</i> сплачують німецькі шанувальники ігристого вина з кожної пляшки, виробленої в Німеччині	Федеративна Республіка Німеччина
<i>Податок на відвідування туалету</i> сплачується приїжджими туристами за кожне відвідування громадського туалету в розмірі 1 тис італійських лір. Натомість, венеціанець за вхід у вбиральню сплачує вдвічі менше, якщо він заздалегідь придбав відповідний пропуск. Пропуск вартістю 6 тис італійських лір можна придбати на 3 роки. Венецію щорічно відвідує 10 млн туристів, тому дохід від сплати цього податку є суттєвим	м. Венеція (Італійська Республіка)
<i>Податок на туризм</i> – це податок на туристів, що виїжджають далеко за кордон	Киргизька Республіка
<i>Податок на квіти</i> – це податок на вирощування квітів в тепличних умовах і реалізацію їх населенню	Киргизька Республіка
<i>Податок на проституцію</i> – це щорічний податок в розмірі \$3 100 за кожну вітрину, на якій зображені проститутки в кварталі “червоних ліхтарів”. Кошти, отримані від сплати податку “на секс” (близько 4 млн франків щороку) йдуть на утримання додаткових патрулів у цьому кварталі	м. Брюссель (Королівство Бельгія)
<i>Податок на піратство (на чисті компакт-диски і відеокасети)</i> – податок в розмірі \$13, яким обкладають всіх, хто купує нові комп'ютери. “Артистичний податок” стягується з метою боротьби з неофіційним використанням “нетлінних творінь” та можливістю повернути їх творцям частину вкрадених у них коштів	Французька Республіка, ФРН
<i>Податок на авіаційні перельоти</i> – це податок, що закладений у вартість квитка на переліт. Дохід від цього податку спрямований на надання допомоги країнам, що розвиваються в боротьбі з смертельно небезпечними хворобами: СНІДом, туберкульозом, малярією тощо	Французька Республіка
<i>Податок на долари США</i> в розмірі 10 % був запроваджений Ф. Кастро у відповідь на посилення економічних санкцій США проти Куби	Республіка Куба
<i>Податок на легкі доходи</i> , зокрема на майно, нажите в часи правління С. Мілошевича. Податок стягується з майна понад \$45 тис (в розмірі 30–90 % – 90 % податку загрожує тим, чие майно оцінюється в суму понад \$4,5 млн), яке було придбане сербами з 1989 р. в період режиму Мілошевича. Запровадженням такого податку, законодавство Сербії намагається повернути до державного бюджету кошти, вкрадені С. Мілошевичем та його соратниками	Республіка Сербія
<i>Податок на стихійні бід</i> введений диктатором Ж.-К. Дювальє і стягується з гаїтян й іноземців, що живуть в країні двічі на рік після весняних та осінніх дощів з метою ліквідації наслідків повеней	Республіка Гаїті
<i>Податок на дощову воду</i> доводиться сплачувати всім німцям до місцевого бюджету за використання дощової води	ФРН
<i>Податок на одноразові пакети</i> – це “пакетний збір”. Кожен пакет поповнює бюджет на 5 пенсів. Отримані кошти йдуть на екологічні цілі. Чиновники не ставлять за мету заробляти на податку, вони прагнуть знизити рівень використання пакетів. Передбачається, що даний податок з часом знизить	Північна Ірландія (Велика Британія)

попит на одноразові пакети на 80 %. Щороку в Північній Ірландії використовували 250 млн одноразових пакетів, таким чином, на одну людину на рік припадає приблизно 140 пакетів. Крім поліетиленових, під дію податку потрапили й паперові пакети. Виключення зробили для упаковки неготової їжі (наприклад, фаршу), засобів гігієни, ліків, а також гарячої їжі на винос, яку можна придбати в закладах громадського харчування	
---	--

(узагальнено авторами на основі джерел 21, 24, 25, 26, 27, 28)

Останнім часом зайва вага стала своєрідною “чумою” сучасного світу, тому з’явилися закони, спрямовані на боротьбу з ожирінням. Поки одні витрачають гроші на рекламу здорового харчування і профілактичну медицину, інші підходять зовсім з іншої сторони. Нещодавно в Японії набув чинності податок на зайві сантиметри. Японці старше 40 років повинні мати обхват талії не більше встановленого ліміту (в середньому близько 90 см). У разі перевищення, їм належить ознайомитися з рекомендаціями щодо здорового способу життя і правильного харчування. Якщо ж після декількох місяців прогресу не буде, слід сплачувати штраф [29].

Однак, не лише в Японії ведуть боротьбу за здоровий спосіб життя населення. В ході боротьби з ожирінням британські медики пропонують обкласти додатковим відчутним податком продаж газованих напоїв, а також заборонити телевізійну рекламу фаст-фуду в денні години. Академія королівських медичних коледжів заявила, що проблема ожиріння стала “великою кризою”. У доповіді організації говориться, що заходи, які приймалися дотепер, виявилися безуспішними. Велика Британія сьогодні – один зі світових лідерів з ожиріння. Приблизно чверть дорослих жителів країни класифікуються як гладкі. За прогнозами, до 2050 року це число подвоїться – зараз кожен третій випускник молодших класів страждає від надлишкової ваги. Лікарів турбує, що повсюдне ожиріння може призвести до сумних наслідків для здоров’я нації. Новий податок на газовану воду потрібний, щоб “спонукати людей вживати більш здорові напої”.

У Китайській Народній Республіці сьогодні існує податок на одноразові палички для їжі, що є традиційним для країн Східної Азії столовим приладом. Вони з’явилися близько 3000 тис років, тому швидко завоювали шанувальників. Нині в КНР паличкам для їжі, як і раніше, віддають особливу перевагу, що правда з 2006 р. за можливість використовувати їх громадяни сплачують особливий податок. Збір в розмірі 5 % з продажу кожної пари паличок введено з метою захисту лісів від вирубування. Щорічно в Китаї використовується і викидається близько 45 млрд пар одноразових паличок для їжі, заради виготовлення яких знищується 25 млн дерев. При таких темпах вирубки лісу в країні, влада вирішила обкласти використання паличок для їжі податком. До речі, окрім паличок, уряд КНР також обклав податком всі вироби з бамбука [23, 21].

Незвичайним є введений в Японії податок на віскі в залежності від відсотка алкоголю. Це спричинило ситуацію, коли виробники японського віскі почали розбавляти його водою, щоб уникнути оподаткування. Європейським виробникам віскі це було заборонено робити, тому японське віскі мало перевагу в Японії [26].

В Естонській Республіці колишній посол Естонії в Росії запропонував стягувати податок на використання російської мови з метою захисту естонської мови. Передбачалося, що телеканали сплачуватимуть за кожну секунду показу, що зробило б російськомовні телеканали настільки дорогими, що звичайна людина відмовилася б від їх перегляду. Для друкованих видань, податок сплачувався б із кількості друкованих знаків [21].

Парламент Королівства Данії прийняв рішення про введення податку на жир в продуктах харчування, а також підвищити податки на шоколад, інші солодощі та прохолодні напої. Пояснюється це турботою про здоров’я нації, яка страждає від надмірної ваги. Передбачається, що за рахунок стягування цього податку, державний бюджет поповниться на 1,5 млрд крон (€200 млн) за рік. Податок становить 25 крон (€3,4) на кілограм сиру, масла, маргарину і рослинної олії. Саме Королівство Данії вперше ввело податок на газовані прохолодні напої, і тут він є найвищим – 1,14 крон (15 євроцентів) на літр [30; 31].

Цікавим є досвід оподаткування Великої Британії, отриманий країною у 2012 р. в ході проведення Літніх Олімпійських ігор у Лондоні. Для іноземних спортсменів, що змагалися у Великій Британії був уведений податковий режим. Згідно з британським Податковим кодексом іноземні спортсмени, змагаючись у Сполученому Королівстві, мали декларувати всі доходи, навіть якщо вони походили з інших країн, а дохід оподатковувався пропорційно часу, проведеному в Сполученому Королівстві.

Насправді ж, наскільки б дивними сьогодні не здавалися розглянуті вище податки, свого часу поява більшості з них мала свою першопричину і логіку. Тільки от з часом вони втрачають свою актуальність і сенс.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. На основі проведеного наукового аналізу в даній публікації ми в котру хотіли б наголосити на тому факті, що податки є основою формування бюджету будь-якої держави, завдяки їм вона здійснює видатки на різні суспільні потреби. Податки – це атрибут і прерогатива держави. Оскільки держава є інститутом загальносуспільного представництва, то й її невід’ємна складова – податки, мають загальносуспільну сутність.

У підсумку варто зазначити, що податкова система будь-якої країни є продуктом не лише економічного, а й політичного розвитку суспільства. Вона віддзеркалює інтереси різних суспільних груп та політичних партій і є результатом консенсусу, до якого прийшли ці сили в процесі ухвалення податкових законопроектів. З огляду на досвід країн із розвинутою економікою, які здебільшого методом проб і помилок

впроваджували податкове законодавство на своїх територіях, Україна потребує нетрадиційного підходу до кодифікації наявної податкової системи. Можемо відзначити, що нині простежується тенденція до урізноманітнення податків і зборів, які наповнюють систему оподаткування в усіх країнах світу.

Разом з тим, ми глибоко переконані, що на сьогодні є нагальна потреба у фокусуванні дослідницької уваги на з'ясуванні саме наступності історичного досвіду в розвитку податкової системи України та її інституціонального забезпечення.

Список літератури.

1. Садовенко, М.М., Арієнчук, А.М. (2019). Проблеми та шляхи вдосконалення системи прямого оподаткування в Україні. *БІЗНЕС ІНФОРМ*, 12, С. 325–331. DOI: 10.32983/2222-4459-2019-12-325-331.
2. Глущенко, Я.І., Корогодова, О.О., Моїсеєнко, Т.Є., Черненко, Н.О. (2021). Концептуальні засади податкового планування підприємств у контексті Четвертої промислової революції. *БІЗНЕС ІНФОРМ*, 4, С. 210–216. DOI: 10.32983/2222-4459-2021-4-210-216.
3. Каверіна, К.О., Шолом, А.С. (2021). Особливості глобальних витоків інформації з податкових гаваней. *БІЗНЕС ІНФОРМ*, 3, С. 23–28. DOI: 10.32983/2222-4459-2021-3-23-28.
4. Криворучко, О.С., Краус, Н.М., Краус, К.М. (2018). Віртуальна реальність національного інформаційно-інноваційного простору. *Економіка та суспільство*, 14, С. 22–35. URL: <http://economy and society.in.ua> (дата звернення: 14.01.2021).
5. Краус, Н.М. (2019). *Інноваційна економіка в глобалізованому світі: інституціональний базис формування та траєкторія розвитку*: монографія. К.: Аграр Медіа Груп.
6. Краус, Н.М., Краус, К.М. (2018). Сучасні цифрові інформаційно-інноваційні технології в сфері фінансів, управління і адміністрування. *Економічна стратегія та політика реалізації європейського вектору розвитку України: концептуальні засади, виклики та протиріччя*: монографія. К.: Київський національний університет ім. Т. Шевченка; НДС “Центр економічних досліджень”; ТОВ “СІК ГРУП УКРАЇНА”. С. 469–487.
7. Краус, Н.М., Краус, К.М. (2015). *Українсько-російсько-англійський термінологічний словник з економічної теорії*: слов. для студ. ВНЗ. Київ: Центр учбової л-ри.
8. Kraus, N., Kraus, K. (2013). *Dictionary of Economic terms*. Poltava: Skytek.
9. Краус, Н.М. (2012). Податкове планування на мікрорівні в національній економіці: інноваційний аспект. *БІЗНЕС ІНФОРМ*, 5 (412), С. 205.
10. Краус, Н.М. (2018). Інституціональний зріз дихотомії старих і нових інститутів розвитку сфери фінансів в умовах інноватизації. *Фінанси України*, 4 (269), С. 115–126.
11. Краус, К.М., Краус, Н.М. (2019). *Ретроспектива і сучасність оподаткування в Україні та за кордоном*: монографія. Київ: Аграр Медіа Груп.
12. Лобода, Н.О., Чабанюк, О.М., Мосолова, Ю.О. (2021). Спрощена система оподаткування як мікроекономічний фіскальний регулятор. *БІЗНЕС ІНФОРМ*, 4, С. 228–234. DOI: 10.32983/2222-4459-2021-4-228-234.
13. Исследование о природе и причинах богатства народов (2000). В кн.: Пети В., Смит А., Риккардо Д., Кейн Дж., Фридмен М. *Классика экономической мысли*: сочинения. М.: Изд-во ЭКСМО–Пресс, С. 78.
14. Найбільш витончені податки в історії людства (2013). URL: http://chervone.com/news/najbilsh_vitoncheni_podatki_v_istoriji_ljudstva/2013-06-16-2157 (дата звернення: 15.03.2021).
15. Податки цікаві та дурні (2019). URL: http://ua.prostobank.ua/finansoviy_gid/podatki/statti/podatki_tsikavi_ta_durni (дата звернення: 14.03.2021).
16. Найбезглуздіші податки у світі (2019). URL: <http://cikavo.com.ua/najbezhluzdishipodatky-u-sviti.html> (дата звернення: 14.03.2021).
17. ТОП-15 найцікавіших податків за історію людства (2019). *Інформаційний портал “VinPlace”*. URL: <http://vinplace.net/novini-ukraïni-ta-svitu/top-15-najtsikavishikh-podatki-za-istoriyu-lyudstva.html> (дата звернення: 14.03.2021).
18. Найдивовижніші податки у світі (2019). *Online Експрес*. URL: <http://expres.ua/news/2015/10/05/154560-naydyvovyzhnishi-podatky-sviti> (дата звернення: 14.03.2021).
19. Екологічний податок: зарубіжний досвід та його інтеграція до чинної системи оподаткування України, пропозиції удосконалення (2019). URL: http://www.rusnauka.com/11_NPE_2013/Economics/7_134422.doc.htm (дата звернення: 20.03.2021).
20. Абсурдні податки (2016). *ВІСТІ Центральної спілки споживчих товариств України*, 11 (1240), С. 15.
21. Самые необычные налоги (2016). *Интересные факты. Самые интересные факты обо всем на свете*. URL: <http://i-fakt.ru/samuj-neobychnuye-nalogi/> (дата звернення: 20.03.2021).
22. Зв'язина, Т. (2013). Маловато налогов платим, маловато... Властям на заметку. *LIVEJOURNAL*. URL: <http://prosto-mariya27.livejournal.com/140752.html> (дата звернення: 21.03.2021).
23. 10 найдивніших податків у світі (2019). URL: <http://cikavi-faktu.pp.ua/647-10-naydivnshih-podatku-u-svt.html> (дата звернення: 17.03.2021).
24. Податки цікаві та дурні (2018). URL: http://ua.prostobank.ua/finansoviy_gid/podatki/statti/podatki_tsikavi_ta_durni (дата звернення: 14.03.2021).

25. Незвичайні податки (2019). URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/1713> (дата звернення: 15.03.2021).
26. Дивні та незвичайні податки (2019). URL: <http://cost.ua/news/196-strange-taxes> (дата звернення: 20.03.2021).
27. Різноманіття податків у світі (2019). URL: http://www.ebooktime.net/book_272_glava_103_v3НОМАНІТТЯ_ПОДА.html (дата звернення: 20.03.2021).
28. ТОП-13 самых глупых налогов (2011). *Узнай Всё*. URL: <http://www.uznayvse.ru/v-mire/chyortovadyuzhina-samyih-glupyih-nalogov-32364.html> (дата звернення: 21.03.2021).
29. Найбільш витончені податки в історії людства (2013). URL: http://chervone.com/news/najbilsh_vitoncheni_podatki_v_istoriji_ljudstva/2013-06-16-2157 (дата звернення: 15.03.2021).
30. Податок на хабарі, ботокс та інші курйозні податки (2010). URL: http://chervone.com/news/podatok_na_khabari_botoks_ta_inshi_kurjozni_podatki/2010-06-13-1289 (дата звернення: 21.03.2021).
31. Клаус, К. (2005). “Грязные” деньги – как с ними бороться?: *Справочник по налоговому законодательству в области “грязных” денег*. М.: Издательство “Дело и Сервис”.

References.

1. Sadovenko, M.M., Ariienchuk, A.M. (2019), “Problems and ways to improve the system of direct taxation in Ukraine”, *BIZNES INFORM*, vol. 12, pp. 325–331. DOI: 10.32983/2222-4459-2019-12-325-331.
2. Hlushchenko, Ya.I., Korohodova, O.O., Moiseienko, T.Ye., Chernenko, N.O. (2021), “Conceptual principles of tax planning of enterprises in the context of the Fourth Industrial Revolution”, *BIZNES INFORM*, vol. 4, pp. 210–216. DOI: 10.32983/2222-4459-2021-4-210-216.
3. Kaverina, K.O., Sholom, A.S. (2021), “Features of global information leaks from tax havens”, *BIZNES INFORM*, vol. 3, pp. 23–28. DOI: 10.32983/2222-4459-2021-3-23-28.
4. Kryvoruchko, O.S. Kraus, N.M. and Kraus, K.M. (2018), “Virtualna realist natsionalnoho informatsiino-innovatsiinoho prostoru”, *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 14, pp. 22–35, available at: <http://economyand.society.in.ua> (Accessed 14 Jan 2021).
5. Kraus, N.M. (2019), *Innovatsijna ekonomika v hlobalizovanomu sviti: instytutsional'nyj bazys formuvannia ta traiektoriia rozvytku* [Innovative economy in a globalized world: institutional basis of formation and development trajectory], Agrar Media Group, Kyiv, Ukraine.
6. Kraus, N.M. and Kraus, K.M. (2018), “Modern digital information and innovation technologies in the field of finance, management and administration”, *Ekonomichna stratehiia ta polityka realizatsii yevropeiskoho vektora rozvytku Ukrainy: kontseptualni zasady, vyklyky ta protyrichchia* [Economic strategy and policy of realization of European vector of development of Ukraine: conceptual bases, challenges and contradictions], Taras Shevchenko National University of Kyiv; VAT “Center for Economic Research”; SIC GROUP UKRAINE LLC, Kyiv, Ukraine, pp. 469–487.
7. Kraus, N.M. and Kraus, K.M. (2015), *Ukrainsko-rosiisko-anhliiskyi terminolohichniy skovnyk z ekonomichnoi teorii: slovnyk dlia studentiv VNZ* [Ukrainian-Russian-English terminological dictionary on economic theory: a dictionary for university students], Center for Educational Literature, Kyiv, Ukraine.
8. Kraus, N., Kraus, K. (2013), “Dictionary of Economic terms”, Skytek Poltava, Ukraine.
9. Kraus, N.M. (2012), “Micro-level tax planning in the national economy: an innovative aspect”, *BIZNES INFORM*, vol. 5 (412), pp. 205.
10. Kraus, N.M. (2018), “Institutional section of the dichotomy of old and new institutions of financial development in terms of innovation”, *Finansy Ukrainy*, vol. 4 (269), pp. 115–126.
11. Kraus, N., Kraus, K. (2019), *Retrospektyva i suchasnist opodatkovannia v Ukraini ta za kordonom* [Retrospective and modern taxation in Ukraine and abroad], Agrar Media Group, Kyiv, Ukraine.
12. Loboda, N.O., Chabaniuk, O.M., Mosolova, Yu.O. (2021), “Simplified taxation system as a microeconomic fiscal regulator”, *BIZNES INFORM*, vol. 4, pp. 228–234. DOI: 10.32983/2222-4459-2021-4-228-234.
13. Peti, V., Smit, A., Rikardo, D., Kein, J., Fridmen, M. (2000), *Issledovanie o prirode i prichinakh bogatstva narodov* [Research on the nature and causes of the wealth of nations], *Kkassika ekonomicheskoi mysli: sochineniia* [Classics of Economic Thought: Writings], Moscow: EKSMO-Press Publishing House, Russia.
14. Let's make red better (2013), “The most sophisticated taxes in human history”, available at: http://chervone.com/news/najbilsh_vitoncheni_podatki_v_istoriji_ljudstva/2013-06-16-2157 (Accessed 15 March 2021).
15. Prostobank (2019), “Taxes are interesting and stupid”, available at: http://ua.prostobank.ua/finansoviy_gid/podatki/statti/podatki_tsikavi_ta_durni (Accessed 14. March 2021).
16. All sorts of interesting things (2019), “The most ridiculous taxes in the world”, available at: <http://cikavo.com.ua/najbezhluzdishi-podatky-u-sviti.html> (Accessed 14 March 2021).
17. VinPlace Information Portal (2019), “TOP-15 most interesting taxes in the history of mankind”, available at: <http://vinplace.net/novini-ukraini-ta-svitu/top-15-najtsikavishikh-podatki-za-istoriyu-lyudstva.html> (Accessed 14 March 2021).
18. Online Express (2019), “The most amazing taxes in the world”, available at:

- <http://expres.ua/news/2015/10/05/154560-naydyvovyzhnishi-podatky-sviti> (Accessed 14 March 2021).
19. Rusnauka (2019), “Environmental tax: foreign experience and its integration into the current taxation system of Ukraine, suggestions for improvement”, available at: http://www.rusnauka.com/11_NPE_2013/Economics/7_134422.doc.htm (Accessed 20 March 2021).
 20. Absurd taxes (2016), *NEWS of the Central Union of Consumer Societies of Ukraine*, 11 (1240), pp. 15.
 21. Interesting Facts. The most interesting facts about everything in the world (2016), “The most unusual taxes”, available at: <http://i-fakt.ru/samyj-neobychnye-nalogi/> (Accessed 20 March 2021).
 22. Zviagina, T. (2013), “We pay little taxes, not enough...”, *LIVEJOURNAL*, available at: <http://prostomariya27.livejournal.com/140752.html> (Accessed 21 March 2021).
 23. Interesting Facts (2019), “10 strangest taxes in the world”, available at: <http://cikavi-faktu.pp.ua/647-10-naydivnshih-podatkv-u-svt.html> (Accessed 17 March 2021).
 24. Prostobank (2018), “Taxes are interesting and stupid”, available at: http://ua.prostobank.ua/finansoviy_gid/podatki/statti/podatki_tsikavi_ta_durni (Accessed 14 March 2021).
 25. Official publication of the State Fiscal Service of Ukraine “Visnyk” (2019), “Unusual taxes”, available at: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/1713> (Accessed 15 March 2021).
 26. State price. News (2019), “Strange and unusual taxes”, available at: <http://cost.ua/news/196-strange-taxes> (Accessed 20 March 2021).
 27. Ebooktime (2019), “The diversity of taxes in the world”, available at: http://www.ebooktime.net/book_272_glava_103_v3НОМАХИТТЯ_ПОДА.html (Accessed 20 March 2021).
 28. Learn All (2011), “TOP-13 stupidest taxes”, available at: <http://www.uznayvse.ru/v-mire/chyortovadyuzhina-samyih-glupyih-nalogov-32364.html> (Accessed 21 March 2021).
 29. Let’s make red better (2013), “The most sophisticated taxes in human history”, available at: http://chervone.com/news/najbilsh_vitoncheni_podatki_v_istoriji_ljudstva/2013-06-16-2157 (Accessed 15 March 2021).
 30. Let’s make red better (2010), “Bribe tax, Botox and other curious taxes”, available at: http://chervone.com/news/podatok_na_khabari_botoks_ta_inshi_kurjozni_podatki/2010-06-13-1289 (Accessed 21 March 2021).
 31. Klaus, K. (2005), “Gryaznye” dengi – kak s nimi borotcya?: spravochnik po nalogovomu zakonodatelstvu v oblasti “gryaznykh” deneg [Dirty Money – How to Deal With It?: A Guide to Dirty Money Tax Law], Moscow: Delo and Service Publishing House, Russia.

Стаття надійшла до редакції 15.06.2021 р.